МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИУКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з освітнього компоненту «Кримінальне право»
до виконання завдань практичних занять, самостійної
та індивідуальної роботи
для здобувачів вищої освіти спеціальності D8 Право на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти очної (денної) та заочної форми навчання

РЕКОМЕНДОВАНО
на засіданні кафедри права (протокол № 02
від 10.09.2026 р.)

ПОГОДЖЕНО
Науково-методичною радою Державного
університету економіки і технологій
(протокол № 02 від 11.09.2026 р.)

м. Кривий Ріг
2026 р.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з освітньої компоненти «Кримінальне право» для здобувачів спеціальності D8 Право на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти денної та заочної форми здобуття вищої освіти / Державний університет економіки і технологій, кафедра права ; уклад. Пилипенко Д.О.; Кривий Ріг. 2026. – 56с.

Укладач: Дмитро ПИЛИПЕНКО, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри права

Відповідальний за випуск: Оксана ТЕЛИЧКО, завідувачка кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент

Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи з освітнього компонента «Кримінальне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, спеціальності D8 «Право» денної і заочної форми навчання розроблені з метою закріплення сформованих упродовж навчання у студентів професійних компетентностей за спеціальністю «Право», засвоєння здобувачами ґрунтовних знань про основні положення та інститути кримінального права України, знання чинного законодавства про кримінальну відповідальність, забезпечення оволодіння практичними вміннями та навичками застосування отриманих знань при кваліфікації кримінальних правопорушень, розмежування їх один від одного, а також кримінально протиправних діянь від інших, набуття студентами вмінь самостійно поглиблювати свої знання і навички кваліфікації кримінальних правопорушень.

ЗМІСТ

1. Вступ

2. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання

3. Перелік завдань для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти

4. Завдання для модульного контролю

5. Поточне та підсумкове оцінювання

6. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

7. Список використаних джерел

ВСТУП

Актуальність вивчення освітнього компонента обумовлена тим, що він є фундаментальною базою професійної діяльності кожного юриста, незалежно від обраного напряму — чи то адвоката, прокурора, слідчого, чи судді. Саме кримінальне право визначає межі допустимої поведінки в суспільстві, встановлює, які діяння є злочинами (кримінальними правопорушеннями), та визначає види і міру відповідальності за їх вчинення. Уміння правильно застосовувати норми кримінального права є запорукою забезпечення законності та справедливості. Правильна юридична кваліфікація діяння — це не просто формальність, а вирішальний чинник, від якого залежить доля людини, захист прав потерпілих та обґрунтованість притягнення винного до відповідальності. Помилка у кваліфікації може призвести як до незаконного засудження невинуватої особи, так і до уникнення покарання справжнім злочинцем, що підриває довіру до всієї системи правосуддя. Сучасний стан розвитку суспільства, виклики сьогодення (зокрема поява нових видів кримінальних правопорушень, воєнних злочинів, кіберзлочинів та правопорушень у сфері національної безпеки) вимагають від майбутніх фахівців не лише знання тексту закону, а й глибокого розуміння сутності складу злочину, підстав звільнення від кримінальної відповідальності та механізмів призначення покарання. Отже, вивчення освітнього компонента «Кримінальне право» формує у здобувачів вищої освіти системне правове мислення та практичні навички правозастосування. Це той обов'язковий фундамент, без якого неможлива ефективна та професійна діяльність у сфері кримінальної юстиції та захисту прав і свобод людини.

Метою вивчення освітнього компонента є формування у здобувача вищої освіти системи знань щодо правових норм, які встановлюють, які конкретні суспільно небезпечні діяння є кримінальними правопорушеннями, які види покарань і в яких межах можуть бути застосовані до осіб, що їх вчинили; розвиток у студентів здібностей правильно тлумачити і застосовувати норми Загальної та Особливої частин кримінального права, кваліфікувати кримінальні правопорушення з урахуванням конкретних обставин справи; вироблення навичок застосування кримінально-правових норм при вирішенні практичних завдань, а також вміння обґрунтовувати свої висновки.

Завдання освітнього компонента: сформувати у студентів розуміння можливостей кримінально-правового захисту не лише прав людини та громадянина, а й всіх існуючих у державі суспільних відносин, які підпадають під охорону кримінального закону; навчити здобувачів вищої освіти правильно застосовувати норми чинного кримінального законодавства України, здійснювати кваліфікацію кримінальних правопорушень та відмежовувати суміжні склади, а також аргументовано обґрунтовувати прийняті правові рішення.

Академічна доброчесність та використання технологій штучного інтелекту.
Під час вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти зобов’язані дотримуватися принципів і правил академічної доброчесності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Державного університету економіки і технологій. Дотримання академічної доброчесності передбачає самостійне виконання навчальних і контрольних завдань, належне посилання на використані джерела інформації, повагу до авторства та результатів інтелектуальної діяльності інших осіб, недопущення списування, обману, академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, використання недозволеної допомоги та інших порушень академічної доброчесності. У разі виявлення таких порушень

заходи реагування застосовуються відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Університету. Із системою забезпечення академічної доброчесності ДУЕТ можна ознайомитися на офіційній сторінці Університету за посиланням: https://www.duet.edu.ua/ua/area/science/acad.

Використання технологій штучного інтелекту під час виконання завдань з освітнього компонента здійснюється відповідно до **Політики використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій (далі - Політика)**, з якою можна ознайомитись за посиланням: https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/pol_ai.pdf, та **рівня, встановленого для відповідного виду завдання.**

Відповідно до Політики застосовується п'ятирівнева шкала:

рівень 0 – використання ШІ заборонено;

рівень 1 – ШІ допускається лише на етапі підготовки для пошуку ідей, планування роботи та визначення можливих підходів без створення змісту готової роботи;

рівень 2 – ШІ може використовуватися для вдосконалення мови, структури, стилю та форми самостійно підготовленого матеріалу;

рівень 3 – допускається часткова підтримка змісту, зокрема аналіз, пояснення або генерування окремих елементів роботи, за умови їх критичного опрацювання та перевірки здобувачем;

рівень 4 – використання ШІ є безпосередньо передбаченим елементом завдання і здійснюється за правилами, визначеними викладачем.

Для завдань, передбачених цими методичними рекомендаціями, встановлюються такі максимально допустимі рівні використання ШІ:

тестові завдання, модульні контрольні роботи та інші контрольні завдання – **рівень 0**;

підготовка до теоретичних питань, вирішення практичних задач, казусів і ситуаційних завдань, пошук нормативно-правових актів, судових рішень та інформації в державних і відкритих реєстрах – **рівень 1**;

складання схем, таблиць, юридичних і процесуальних документів, договорів, написання есе та рефератів – **рівень 2**.

Рівень 1. Під час **вирішення практичних задач, казусів та ситуаційних завдань** здобувач може використовувати ШІ для визначення можливих напрямів пошуку та переліку питань, які потребують з'ясування, проте самостійно встановлює юридично значущі обставини, знаходить та перевіряє норми права, здійснює правову кваліфікацію, формує аргументацію та остаточний висновок. Під час **роботи з нормативно-правовими актами, судовою практикою, державними та відкритими реєстрами** посилання на відповідне першоджерело є обов'язковим; відповідь генеративної моделі не може замінювати перевірку тексту нормативного акта, судового рішення чи відомостей офіційного реєстру.

Рівень 2. Під час **складання договорів, процесуальних та інших юридичних документів** зміст правової позиції, вибір способу захисту, визначення правових підстав, структури документа, його істотних умов та реквізитів здійснюються здобувачем самостійно. ШІ може застосовуватися після формування власного змісту для мовного, стилістичного та структурного редагування. Під час **написання есе, рефератів та інших письмових робіт** не допускається подання повністю або частково згенерованого ШІ тексту як результату власної інтелектуальної діяльності.

Визначений рівень є максимально допустимим, використання ШІ понад установлені межі вважається недозволеною допомогою.

Для окремого завдання викладач може встановити інший рівень використання ШІ з огляду на мету завдання та результати навчання, що перевіряються, зокрема **рівень 3** застосовується для підготовки доповідей-презентацій; **рівень 4** - виключно до спеціально визначених викладачем завдань, умовою яких безпосередньо передбачено використання та критичний аналіз технологій ШІ.

Під час **підготовки доповідей-презентацій (рівень 3)** допускається використання ШІ для розроблення структури презентації, створення або вдосконалення окремих ілюстративних матеріалів, пояснення окремих питань чи систематизації попередньо опрацьованої інформації. При цьому зміст доповіді, правова аргументація, висновки та добір достовірних джерел залишаються результатом самостійної роботи здобувача, який повинен бути готовим усно пояснити та обґрунтувати будь-яке положення представленої роботи.

Незалежно від установленого рівня використання ШІ здобувач несе персональну відповідальність за достовірність, актуальність, самостійність і зміст поданого результату.

Будь-які норми права, реквізити нормативно-правових актів, судові рішення, наукові джерела, цитати, статистичні дані та фактичні твердження, отримані за допомогою ШІ, підлягають обов'язковій перевірці за першоджерелами.

Забороняється використання вигаданих ШІ джерел, цитат, судових рішень чи інших недостовірних відомостей, а також завантаження до публічних ШІ-систем персональних даних, інформації з обмеженим доступом або інших конфіденційних матеріалів.

Політика ДУЕТ окремо вимагає критичної перевірки результатів ШІ та забороняє приховувати суттєву ШІ-підтримку, а тому у разі використання ШІ на допустимих рівнях, а також в інших випадках, прямо визначених викладачем, здобувач повинен **задекларувати факт використання ШІ**, зазначивши назву застосованого інструменту/моделі, мету, характер та обсяг його використання.

Застосування ШІ поза межами встановленого для завдання рівня, приховування факту його використання або подання згенерованого результату як власної самостійної роботи розглядається відповідно до Політики використання штучного інтелекту в ДУЕТ.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Категорія	Перелік компетентностей та програмних результатів навчання
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	ФК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. ФК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. ФК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. ФК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. ФК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин. ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. ПРН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло. ПРН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. ПРН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Перелік основних освітніх компонентів, що забезпечують сприйняття матеріалу (передреквізити):

- Конституційне право;
- Міжнародне право.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Поняття, завдання, система та принципи кримінального права.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Кримінальне право як галузь права, галузь законодавства, наука та навчальна дисципліна.
2. Предмет і метод кримінально-правового регулювання.
3. Завдання та функції кримінального права.
4. Система Загальної й Особливої частин кримінального права, їх взаємозв'язок.
5. Принципи законності, вини, справедливості, гуманізму, індивідуалізації та невідворотності кримінально-правового реагування.
6. Поняття та зміст кримінально-правової політики держави.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте поняття кримінального права як галузі права, галузі законодавства, науки та навчальної дисципліни. У чому полягає різниця між цими значеннями?
2. Що є предметом і методом кримінально-правового регулювання?
3. Назвіть завдання та функції кримінального права, передбачені Кримінальним кодексом України.
4. Охарактеризуйте систему Загальної й Особливої частин кримінального права та поясніть їх нерозривний зв'язок.
5. Розкрийте зміст принципів законності, вини, справедливості, гуманізму, індивідуалізації та невідворотності кримінально-правового реагування.
6. Що таке кримінально-правова політика і які чинники впливають на її формування?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Кримінальне право як галузь права – це:

а) Сукупність норм, що регулюють майнові відносини

б) Сукупність юридичних норм, які визначають підстави кримінальної відповідальності, встановлюють, які суспільно небезпечні діяння є кримінальними правопорушеннями, та які покарання застосовуються

в) Сукупність норм, що регулюють порядок судочинства

г) Сукупність норм трудового законодавства

2. Що є предметом кримінального права?

а) Цивільно-правові відносини

б) Суспільні відносини, що виникають у зв'язку із вчиненням кримінального правопорушення

в) Трудові спори

г) Адміністративні процедури

3. Який метод є основним для кримінально-правового регулювання?

а) Диспозитивний

б) Рекомендаційний

в) Імперативний (метод владного припису, заборони)

г) Договірний

4. Принцип, який передбачає, що ніхто не може відповідати за діяння, яке на момент його вчинення не було визнане законом кримінальним правопорушенням, це принцип:

а) Гуманізму

б) Законності

в) Індивідуалізації

г) Невідворотності

5. Кримінально-правова політика – це:

а) Діяльність адвокатів у кримінальних справах

б) Напрям державної діяльності щодо визначення засад боротьби зі злочинністю кримінально-правовими засобами

в) Порядок оскарження вироків

г) Система виконання покарань

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю, яка розкриває значення терміна «кримінальне право» у чотирьох аспектах: як галузь права, галузь законодавства, наука та навчальна дисципліна. Для кожного аспекту вкажіть предмет і основне завдання.

Завдання 2. Проаналізуйте структуру Кримінального кодексу України (Загальна та Особлива частини) та поясніть на прикладі однієї статті Особливої частини, як норми Загальної частини впливають на її застосування (зокрема положення про вік кримінальної відповідальності, вину, стадії вчинення правопорушення).

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття, структура та види кримінально-правових норм.
2. Диспозиція і санкція кримінально-правової норми, їх види.
3. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність (види й способи).
4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та зворотна дія закону.
5. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі та за колом осіб.
6. Видача особи, яка обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення (екстрадиція), та правові наслідки засудження особи за межами України.

Питання для самоперевірки:

1. Що таке закон про кримінальну відповідальність та які ознаки йому притаманні?
2. Охарактеризуйте структуру кримінально-правової норми: гіпотезу, диспозицію, санкцію. Назвіть види диспозицій і санкцій.
3. Які види тлумачення закону про кримінальну відповідальність вам відомі (за суб'єктом, за обсягом, за способом)?
4. Сформулюйте правило чинності закону про кримінальну відповідальність у часі. У яких випадках закон має зворотну дію?
5. Розкрийте принципи чинності закону про кримінальну відповідальність у просторі (територіальний, громадянства, універсальний, реальний).
6. У чому полягає інститут видачі особи (екстрадиції) та які правові наслідки має засудження особи за межами України?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Диспозиція кримінально-правової норми – це частина статті, яка:

а) Визначає вид і розмір покарання

б) Називає (описує) кримінальне правопорушення

в) Встановлює умови застосування норми

г) Визначає порядок оскарження вироку

2. Санкція, що передбачає лише один вид і розмір покарання без альтернативи, називається:

а) Відносно визначеною

б) Альтернативною

в) Абсолютно визначеною

г) Бланкетною

3. Закон про кримінальну відповідальність, що пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи:

а) Ніколи не має зворотної дії

б) Має зворотну дію в часі

в) Застосовується лише до нових правопорушень

г) Застосовується за рішенням прокурора

4. Дія закону про кримінальну відповідальність щодо всіх осіб, які вчинили кримінальне правопорушення на території України, незалежно від громадянства, ґрунтується на принципі:

а) Універсальному

б) Територіальному

в) Громадянства (національному)

г) Реальному

5. Автентичне тлумачення закону про кримінальну відповідальність здійснює:

а) Верховний Суд

б) Орган, який ухвалив закон (Верховна Рада України)

в) Науковці

г) Прокуратура

Практичні завдання:

Завдання 1. Наведіть по одному прикладу статті Особливої частини КК України з простою, описовою та бланкетною диспозицією. Обґрунтуйте свій вибір.

Задача. Особа вчинила діяння 1 січня 2024 року, яке на той момент визнавалося кримінальним правопорушенням середньої тяжкості. 1 липня 2024 року набрав чинності закон, який пом'якшив санкцію за це діяння, а вирок було ухвалено 1 вересня 2024 року. Закон якої редакції підлягає застосуванню? Обґрунтуйте відповідь із посиланням на принцип зворотної дії закону в часі.

Тема 3. Кримінальне правопорушення та його склад.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття та ознаки кримінального правопорушення (суспільна небезпечність, протиправність, винність, караність).
2. Малозначність діяння та її кримінально-правове значення.
3. Класифікація кримінальних правопорушень (кримінальні проступки та злочини; за ступенем тяжкості).
4. Поняття, значення та види складу кримінального правопорушення.
5. Елементи й ознаки складу кримінального правопорушення (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона).
6. Кримінальна відповідальність та її підстава.

Питання для самоперевірки:

1. Назвіть та розкрийте зміст обов'язкових ознак кримінального правопорушення.
2. Що таке малозначність діяння і які правові наслідки вона має відповідно до КК України?
3. Наведіть класифікацію кримінальних правопорушень за ступенем тяжкості та поясніть, на кримінальні проступки і злочини яких категорій вони поділяються.
4. Дайте визначення складу кримінального правопорушення. Яке його співвідношення з поняттям кримінального правопорушення?
5. Охарактеризуйте елементи та ознаки складу кримінального правопорушення (обов'язкові й факультативні).
6. Що є єдиною підставою кримінальної відповідальності за законодавством України?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Обов'язковими ознаками кримінального правопорушення є:

а) Суспільна небезпечність, протиправність, винність, караність

б) Умисел, необережність, мотив, мета

в) Суб'єкт, об'єкт, причинний зв'язок

г) Місце, час, спосіб вчинення

2. Діяння, яке формально містить ознаки складу кримінального правопорушення, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, є:

а) Кримінальним проступком

б) Адміністративним правопорушенням і завжди тягне адміністративну відповідальність

в) Малозначним і не визнається кримінальним правопорушенням

г) Обставиною, що пом'якшує покарання

3. Єдиною підставою кримінальної відповідальності за КК України є:

а) Вчинення суспільно небезпечного діяння

б) Вчинення діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України

в) Наявність шкоди потерпілому

г) Визнання вини обвинуваченим

4. До елементів складу кримінального правопорушення НЕ належить:

а) Об'єкт

б) Об'єктивна сторона

в) Причина вчинення

г) Суб'єктивна сторона

5. Кримінальні правопорушення за КК України поділяються на:

а) Кримінальні проступки та злочини

б) Адміністративні та цивільні

в) Умисні та випадкові

г) Публічні та приватні

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа зірвала з чужого дерева кілька яблук вартістю 20 гривень. Визначте, чи є в діях особи склад кримінального правопорушення. Обґрунтуйте відповідь із застосуванням поняття малозначності діяння.

Завдання 2. Побудуйте схему складу кримінального правопорушення, вказавши всі елементи та обов'язкові й факультативні ознаки кожного з них. На прикладі конкретного складу (наприклад, крадіжки) наведіть приклад кожної ознаки.

Тема 4. Об'єкт і предмет кримінального правопорушення. Потерпілий.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття та значення об'єкта кримінального правопорушення.

2. Види об'єктів «по вертикалі»: загальний, родовий, видовий і безпосередній.
3. Основний і додатковий безпосередні об'єкти.
4. Предмет кримінального правопорушення, його співвідношення з об'єктом та знаряддям вчинення.
5. Предмет суспільних відносин.
6. Потерпілий від кримінального правопорушення та значення його ознак для кваліфікації.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення об'єкта кримінального правопорушення та поясніть його значення для кваліфікації.
2. Охарактеризуйте класифікацію об'єктів «по вертикалі»: загальний, родовий, видовий, безпосередній.
3. У чому різниця між основним та додатковим (обов'язковим і факультативним) безпосередніми об'єктами?
4. Розкрийте поняття предмета кримінального правопорушення та його відмінність від об'єкта і знаряддя вчинення.
5. Яке значення має предмет суспільних відносин для розуміння об'єкта окремих кримінальних правопорушень?
6. Яке кримінально-правове значення мають ознаки потерпілого для кваліфікації діяння?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Загальним об'єктом кримінального правопорушення є:

а) Конкретне майно потерпілого

б) Уся сукупність суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом

в) Життя і здоров'я особи

г) Порядок управління

2. Родовий об'єкт кримінального правопорушення покладено в основу:

а) Побудови санкції статті

б) Побудови системи Особливої частини КК України (розділів)

в) Визначення форми вини

г) Визначення виду покарання

3. Предмет кримінального правопорушення – це:

а) Особа, яка вчинила правопорушення

б) Річ матеріального світу, з приводу якої або шляхом впливу на яку вчиняється посягання на об'єкт

в) Мета вчинення діяння

г) Форма вини

4. Знаряддя вчинення кримінального правопорушення на відміну від предмета:

а) Є тим, за допомогою чого вчиняється діяння, а не тим, на що воно спрямоване

б) Завжди збігається з предметом

в) Не має кримінально-правового значення

г) Є ознакою суб'єкта

5. Ознаки потерпілого (вік, службове становище, стан безпорадності тощо) у кримінальному праві можуть:

а) Не мати жодного значення

б) Виступати кваліфікуючою ознакою складу кримінального правопорушення

в) Впливати лише на цивільний позов

г) Змінювати підсудність справи

Практичні завдання:

Завдання 1. Визначте загальний, родовий, видовий та безпосередній об'єкти для складу крадіжки (таємного викрадення чужого майна). Побудуйте схему «по вертикалі».

Завдання 2. Особа вчинила напад на неповнолітню особу з метою заволодіння її майном. Визначте основний та додатковий об'єкти цього посягання, а також кримінально-правове значення ознаки потерпілого (неповнолітність) для кваліфікації.

Тема 5. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття та значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
2. Суспільно небезпечне діяння у формі дії та бездіяльності.
3. Суспільно небезпечні наслідки та їх види.
4. Причиновий зв'язок між діянням і наслідками, критерії його встановлення.
5. Формальні, матеріальні та усічені склади кримінальних правопорушень.
6. Факультативні ознаки об'єктивної сторони: місце, час, обстановка, спосіб, знаряддя й засоби вчинення.

Питання для самоперевірки:

1. Що розуміють під об'єктивною стороною складу кримінального правопорушення та яке її кримінально-правове значення?
2. У чому полягає різниця між дією та бездіяльністю як формами суспільно небезпечного діяння?
3. Розкрийте поняття суспільно небезпечних наслідків та наведіть їх класифікацію.
4. Які критерії використовуються для встановлення причинового зв'язку між діянням та наслідками?
5. Поясніть різницю між формальними, матеріальними та усіченими складами кримінальних правопорушень.

6. Яке кримінально-правове значення мають факультативні ознаки об'єктивної сторони (місце, час, обстановка, спосіб, знаряддя, засоби)?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення – це:

а) Внутрішнє психічне ставлення особи до діяння

б) Зовнішній прояв суспільно небезпечного посягання, виражений у діянні, наслідках і причиновому зв'язку між ними

в) Ознаки, що характеризують особу винного

г) Сукупність об'єктів посягання

2. Склад кримінального правопорушення, для закінчення якого достатньо вчинення самого діяння незалежно від настання наслідків, називається:

а) Матеріальним

б) Формальним

в) Усіченим

г) Складеним

3. Бездіяльність тягне кримінальну відповідальність, якщо особа:

а) Була зобов'язана і мала реальну можливість діяти певним чином, але не діяла

б) Просто не вчиняла жодних дій

в) Перебувала у стані необхідної оборони

г) Діяла під впливом фізичного примусу

4. Усічений склад кримінального правопорушення характеризується тим, що:

а) Момент закінчення перенесено на стадію готування або замаху

б) Наслідки є обов'язковою ознакою

в) Відповідальність настає лише за необережну форму вини

г) Діяння може вчинятися лише бездіяльністю

5. До факультативних ознак об'єктивної сторони НЕ належить:

а) Спосіб вчинення

б) Обстановка вчинення

в) Форма вини

г) Знаряддя та засоби вчинення

Практичні завдання:

Завдання 1. Наведіть по одному прикладу складу кримінального правопорушення з формальним, матеріальним та усіченим складом. Обґрунтуйте момент їх закінчення.

Завдання 2. Особа А. завдала особі Б. удар, після чого Б. впав, вдарився головою та отримав тяжку черепно-мозкову травму, від якої за кілька днів помер у лікарні. Визначте, які обставини необхідно встановити для доведення причинового зв'язку між діянням А. та смертю Б., і яке значення для кваліфікації матиме наявність або відсутність такого зв'язку.

Тема 6. Суб'єкт кримінального правопорушення.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення. Фізична осудна особа як обов'язкова ознака суб'єкта.
2. Вік, з якого настає кримінальна відповідальність.
3. Осудність, неосудність та обмежена осудність.
4. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння.
5. Загальний і спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення.
6. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Питання для самоперевірки:

1. Назвіть та розкрийте ознаки суб'єкта кримінального правопорушення за КК України.
2. З якого віку і за які кримінальні правопорушення настає кримінальна відповідальність в Україні?
3. Дайте визначення осудності, неосудності та обмеженої осудності. Які правові наслідки має визнання особи неосудною?
4. Як вирішується питання кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальне правопорушення у стані сп'яніння?
5. У чому різниця між загальним та спеціальним суб'єктом кримінального правопорушення? Наведіть приклади.
6. Охарактеризуйте заходи кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб за КК України.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. За загальним правилом кримінальна відповідальність в Україні настає з:

а) 14 років

б) 16 років

в) 18 років

г) 21 року

2. Особа визнається неосудною, якщо вона під час вчинення суспільно небезпечного діяння:

а) Перебувала у стані алкогольного сп'яніння

б) Не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки

в) Діяла в умовах крайньої необхідності

г) Не досягла повноліття

3. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення – це особа, яка:

а) Завжди є неповнолітньою

б) Окрім загальних ознак, наділена додатковими спеціальними ознаками, передбаченими відповідною статтею Особливої частини КК

в) Вчинила правопорушення у співучасті

г) Діяла в стані афекту

4. Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у стані простого (фізіологічного) сп'яніння:

а) Звільняється від кримінальної відповідальності

б) Підлягає кримінальній відповідальності на загальних підставах

в) Визнається неосудною

г) Відповідає лише за необережні діяння

5. До юридичних осіб за КК України можуть застосовуватися:

а) Покарання у вигляді позбавлення волі

б) Заходи кримінально-правового характеру (штраф, конфіскація майна, ліквідація)

в) Адміністративний арешт

г) Дисциплінарні стягнення

Практичні завдання:

Завдання 1. Неповнолітній віком 15 років спричинив умисне тяжке тілесне ушкодження іншій особі. Чи підлягає він кримінальній відповідальності? Обґрунтуйте відповідь із посиланням на положення КК України про вік кримінальної відповідальності.

Завдання 2. Складіть порівняльну таблицю ознак осудності, неосудності та обмеженої осудності, вказавши для кожного стану медичний і юридичний критерії та правові наслідки.

Тема 7. Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття та значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Вина та її форми.
2. Прямий і непрямий (побічний) умисел.
3. Кримінально протиправна самовпевненість і кримінально протиправна недбалість як види необережності.
4. Складна (змішана) форма вини.
5. Мотив, мета та емоційний стан як факультативні ознаки суб'єктивної сторони.
6. Юридична та фактична помилки, їх кримінально-правове значення. Випадок (казус).

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення вини та розкрийте її форми за КК України.
2. Проведіть розмежування прямого та непрямого умислу за інтелектуальним і вольовим моментами.

3. Охарактеризуйте кримінально протиправну самовпевненість та кримінально протиправну недбалість, наведіть відмінності між ними.
4. У чому полягає складна (змішана) форма вини? Наведіть приклад складу з такою формою вини.
5. Яке кримінально-правове значення мають мотив, мета та емоційний стан особи?
6. Розкрийте відмінність юридичної помилки від фактичної та їх вплив на кримінальну відповідальність. Що таке казус (випадок)?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Прямий умисел передбачає, що особа:

а) Усвідомлювала суспільно небезпечний характер діяння, передбачала його наслідки та бажала їх настання

б) Не усвідомлювала характеру своїх дій

в) Передбачала наслідки, але легковажно розраховувала на їх відвернення

г) Не передбачала і не могла передбачити наслідків

2. Кримінально протиправна недбалість характеризується тим, що особа:

а) Передбачала наслідки і свідомо допускала їх настання

б) Не передбачала суспільно небезпечних наслідків, хоча повинна була і могла їх передбачити

в) Бажала настання наслідків

г) Діяла з непрямим умислом

3. Випадок (казус) відрізняється від необережності тим, що особа:

а) Передбачала наслідки, але не бажала їх

б) Не передбачала і за обставинами справи не повинна була або не могла передбачити настання суспільно небезпечних наслідків

в) Діяла умисно

г) Діяла в стані неосудності

4. Юридична помилка полягає у неправильному уявленні особи щодо:

а) Фактичних обставин вчиненого діяння

б) Правової оцінки (кримінальної протиправності чи караності) вчиненого діяння

в) Особи потерпілого

г) Знаряддя вчинення

5. Мотив і мета кримінального правопорушення, за загальним правилом, є:

а) Обов'язковими ознаками будь-якого складу

б) Факультативними ознаками суб'єктивної сторони, які можуть набувати значення обов'язкових або кваліфікуючих у прямо передбачених законом випадках

в) Ознаками об'єкта

г) Ознаками об'єктивної сторони

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа, керуючи автомобілем із перевищенням швидкості в житловому кварталі, розраховувала на свою майстерність водіння, внаслідок чого збила пішохода, який отримав тяжкі тілесні ушкодження. Визначте форму та вид вини особи. Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 2. Складіть порівняльну схему видів умислу та необережності (прямий умисел, непрямий умисел, самовпевненість, недбалість, казус), вказавши для кожного інтелектуальний і вольовий момент.

Тема 8. Стадії вчинення умисного кримінального правопорушення.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття та види стадій вчинення умисного кримінального правопорушення.
2. Готування до кримінального правопорушення, його ознаки та кримінально-правове значення.
3. Замах на кримінальне правопорушення, його види (закінчений, незакінчений).
4. Непридатний замах (замах на непридатний об'єкт і замах непридатними засобами).
5. Момент закінчення кримінального правопорушення залежно від конструкції складу.
6. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця та її відмінність від дійового каяття.

Питання для самоперевірки:

1. Назвіть стадії вчинення умисного кримінального правопорушення та розкрийте їх кримінально-правове значення.
2. Що таке готування до кримінального правопорушення і за яких умов воно тягне кримінальну відповідальність?
3. Охарактеризуйте закінчений і незакінчений замах на кримінальне правопорушення.
4. У чому полягає непридатний замах? Наведіть приклади замаху на непридатний об'єкт та непридатними засобами.
5. Як визначається момент закінчення кримінального правопорушення залежно від конструкції його складу (формальний, матеріальний, усічений)?
6. Розкрийте поняття добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця. Чим вона відрізняється від дійового каяття?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Готування до кримінального правопорушення полягає у:

а) Виконанні об'єктивної сторони складу

б) Створенні умов для вчинення кримінального правопорушення (підшукуванні засобів, знарядь, змові тощо), яке не було доведено до замаху

в) Настанні суспільно небезпечних наслідків

г) Добровільній відмові від вчинення діяння

2. Замах на кримінальне правопорушення визнається закінченим, якщо особа:

а) Виконала всі дії, які вважала необхідними для доведення правопорушення до кінця, але воно не було закінчене з причин, що не залежали від її волі

б) Лише розпочала виконання об'єктивної сторони

в) Добровільно відмовилася від подальших дій

г) Готувалася до вчинення правопорушення

3. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця виключає кримінальну відповідальність за умови, що особа:

а) Остаточно припинила готування або замах, усвідомлюючи можливість доведення його до кінця

б) Була затримана правоохоронними органами

в) Не змогла довести правопорушення до кінця через відсутність знаряддя

г) Розкаялася після настання наслідків

4. Дійове каяття, на відміну від добровільної відмови, має місце:

а) До початку вчинення діяння

б) Після закінчення кримінального правопорушення і є обставиною, що пом'якшує покарання або підставою звільнення від відповідальності

в) Лише на стадії готування

г) Тільки у формальних складах

5. Непридатний замах на непридатний об'єкт має місце, коли особа:

а) Використовує зіпсовану зброю

б) Помиляється щодо властивостей об'єкта посягання, внаслідок чого заподіяння шкоди є неможливим

в) Добровільно відмовляється від дій

г) Діє за співучасті

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа придбала ніж з метою вбивства сусіда, однак, підійшовши до його будинку, передумала і повернулася додому. Кваліфікуйте дії особи, визначивши стадію вчинення діяння та наявність (відсутність) підстав для кримінальної відповідальності.

Завдання 2. Особа з метою заволодіння грошима вистрелила в потерпілого, вважаючи його живим, однак на момент пострілу потерпілий вже був мертвий з інших причин. Визначте вид замаху та можливість кримінальної відповідальності особи.

Тема 9. Співучасть у кримінальному правопорушенні.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття співучасті, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки.
2. Види співучасників: виконавець, організатор, підбурювач і пособник.
3. Форми співучасті (проста, складна, організована група, злочинна організація).

4. Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників.
5. Ексцес виконавця та його вплив на відповідальність інших співучасників.
6. Невдала співучасть та причетність до кримінального правопорушення (заздалегідь не обіцяне приховування, потурання, недонесення).

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення співучасті та розкрийте її об'єктивні й суб'єктивні ознаки.
2. Охарактеризуйте види співучасників (виконавець, організатор, підбурювач, пособник) та їх функціональну роль.
3. Назвіть форми співучасті за КК України та критерії їх розмежування.
4. На яких підставах і в яких межах несуть кримінальну відповідальність співучасники?
5. Що таке ексцес виконавця і як він впливає на кримінальну відповідальність інших співучасників?
6. Розкрийте поняття причетності до кримінального правопорушення та її відмінність від співучасті.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Співучастю визнається:

а) Вчинення діяння однією особою

б) Умисна спільна участь декількох суб'єктів кримінального правопорушення у вчиненні умисного кримінального правопорушення

в) Необережне спричинення шкоди кількома особами

г) Приховування раніше вчиненого злочину

2. Особа, яка організувала вчинення кримінального правопорушення або керувала його підготовкою чи вчиненням, є:

а) Виконавцем

б) Організатором

в) Підбурювачем

г) Пособником

3. Пособником визнається особа, яка:

а) Безпосередньо вчинила діяння

б) Схилила іншого співучасника до вчинення кримінального правопорушення

в) Сприяла вчиненню кримінального правопорушення порадами, вказівками, наданням засобів чи знарядь або усуненням перешкод

г) Керувала злочинною організацією

4. Ексцес виконавця – це:

а) Вчинення виконавцем діяння, яке не охоплювалося умислом інших співучасників

б) Відмова виконавця від вчинення діяння

в) Перевищення меж необхідної оборони

г) Форма співучасті

5. Заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення є:

а) Формою співучасті у вигляді пособництва

б) Формою причетності до кримінального правопорушення, а не співучастю

в) Виконавством

г) Підбурюванням

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа А. розробила план крадіжки, особа Б. надала А. відмичку для проникнення в житло, а особа В. безпосередньо проникла в житло та викрала майно. Визначте роль кожного співучасника (виконавець, організатор, пособник) та обґрунтуйте кваліфікацію дій кожного з них.

Завдання 2. У межах домовленості про вчинення крадіжки виконавець, зустрівши опір власника майна, застосував насильство, небезпечне для життя, перевищивши узгоджені межі діяння. Визначте, чи відповідатимуть інші співучасники за застосоване насильство, застосувавши поняття ексцесу виконавця.

Тема 10. Множинність кримінальних правопорушень.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття множинності кримінальних правопорушень та її соціально-правове значення.
2. Одиничне кримінальне правопорушення та його види (просте, складне, триваюче, продовжуване).
3. Повторність кримінальних правопорушень, її види.
4. Сукупність кримінальних правопорушень (реальна та ідеальна).
5. Рецидив кримінальних правопорушень.
6. Конкуренція кримінально-правових норм, її види, та відмежування множинності від складних одиничних правопорушень.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення множинності кримінальних правопорушень та назвіть її форми за КК України.
2. Охарактеризуйте види одиничного (єдиного) кримінального правопорушення: просте, складне, триваюче, продовжуване.
3. Розкрийте поняття повторності кримінальних правопорушень та її види.
4. У чому різниця між реальною та ідеальною сукупністю кримінальних правопорушень?

5. Дайте визначення рецидиву кримінальних правопорушень та його кримінально-правове значення.
6. Що таке конкуренція кримінально-правових норм і які її види вам відомі? Як відмежувати множинність від складних одиничних правопорушень?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Повторністю кримінальних правопорушень визнається:

а) Вчинення одного правопорушення декількома особами

б) Вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених однією статтею або частиною статті Особливої частини КК

в) Вчинення правопорушення після зняття судимості

г) Вчинення триваючого правопорушення

2. Ідеальна сукупність кримінальних правопорушень має місце, коли особа:

а) Одним діянням вчиняє два або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями Особливої частини КК

б) Вчиняє кілька діянь послідовно в різний час

в) Була раніше судима

г) Вчиняє одне триваюче правопорушення

3. Рецидивом кримінальних правопорушень визнається:

а) Вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення

б) Вчинення двох необережних правопорушень

в) Продовжуване правопорушення

г) Співучасть у злочині

4. Триваюче кримінальне правопорушення характеризується:

а) Вчиненням низки тотожних діянь, об'єднаних єдиним умислом

б) Безперервним здійсненням складу невизначено тривалий час (наприклад, ухилення від сплати аліментів)

в) Одноактним діянням

г) Наявністю кількох потерпілих

5. Конкуренція кримінально-правових норм полягає у тому, що:

а) Дві або більше норм одночасно передбачають відповідальність за одне й те саме діяння, і застосуванню підлягає лише одна з них

б) Особа вчиняє кілька різних правопорушень

в) Норми суперечать Конституції

г) Санкції статей є однаковими

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа протягом місяця тричі таємно викрадала майно з одного й того самого складу, реалізуючи єдиний намір заволодіти партією товару частинами. Визначте вид

одиничного кримінального правопорушення (просте, складне, продовжуване) та обґрунтуйте кваліфікацію.

Завдання 2. Особа, керуючи автомобілем у стані сп'яніння, скоїла наїзд на пішохода, заподіявши йому тяжкі тілесні ушкодження, після чого залишила місце події, не надавши допомоги. Визначте, чи наявна в діях особи сукупність кримінальних правопорушень, і якщо так — реальна чи ідеальна.

Тема 11. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття та система обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
2. Необхідна оборона та уявна оборона, умови їх правомірності. Перевищення меж необхідної оборони.
3. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення.
4. Крайня необхідність, фізичний або психічний примус.
5. Виконання наказу або розпорядження, виправданий ризик, виконання спеціального завдання.
6. Виконання обов'язку щодо захисту України (нова обставина, введена у зв'язку з повномасштабною збройною агресією).

Питання для самоперевірки:

1. Назвіть систему обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння, за КК України.
2. Розкрийте умови правомірності необхідної оборони та поняття перевищення її меж. Що таке уявна оборона?
3. За яких умов правомірним є заподіяння шкоди при затриманні особи, що вчинила кримінальне правопорушення?
4. Дайте визначення крайньої необхідності та розмежуйте її з необхідною обороною.
5. Охарактеризуйте виконання наказу чи розпорядження та виправданий ризик як обставини, що виключають протиправність діяння.
6. Розкрийте зміст обставини «виконання обов'язку щодо захисту України» та умови її застосування.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту:

а) Лише власних інтересів особи, яка захищається

б) Охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, суспільних інтересів чи інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння шкоди тому, хто посягає

в) Майна виключно юридичних осіб

г) Будь-яких інтересів без обмежень щодо способу захисту

2. Перевищенням меж необхідної оборони визнається:

а) Будь-яке заподіяння шкоди тому, хто посягає

б) Умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту

в) Застосування зброї для захисту

г) Захист майна від дрібної крадіжки

3. Крайня необхідність полягає у заподіянні шкоди для усунення небезпеки, яка:

а) Могла бути усунута іншими засобами і шкода є більшою за відвернену

б) Безпосередньо загрожувала особі чи охоронюваним правам, якщо цю небезпеку не можна було усунути іншими засобами і заподіяна шкода є рівнозначною або менш значною, ніж відвернена

в) Створена самою особою умисно з метою заподіяння шкоди

г) Виникла внаслідок правомірних дій потерпілого

4. Виконання законного наказу або розпорядження виключає кримінальну відповідальність особи, яка його виконала, за умови, що:

а) Наказ був явно злочинним

б) Особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати злочинний характер наказу чи розпорядження

в) Наказ віддано в усній формі

г) Наказ стосувався майнових питань

5. Виправданий ризик визнається правомірним, якщо:

а) Мета не могла бути досягнута в даній обстановці дією (бездіяльністю), не поєднаною з ризиком, і особа вжила належних заходів для відвернення шкоди

б) Особа діяла в стані сп'яніння

в) Ризик спрямований на отримання особистої вигоди без суспільно корисної мети

г) Ризик завжди виключає відповідальність незалежно від наслідків

Практичні завдання:

Завдання 1. На особу А. вночі напав грабіжник, погрожуючи ножем. А., захищаючись, завдав нападнику удар важким предметом по голові, від чого той помер. Оцініть правомірність дій А. з точки зору умов необхідної оборони та можливого перевищення її меж.

Завдання 2. Водій, рятуючись від зіткнення з пішоходом, що несподівано вибіг на проїжджу частину, різко звернув і пошкодив паркан приватного будинку. Кваліфікуйте дії водія із застосуванням інституту крайньої необхідності, оцінивши співвідношення відверненої та заподіяної шкоди.

Тема 12. Звільнення від кримінальної відповідальності.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття, правова природа та значення звільнення від кримінальної відповідальності.
2. Види звільнення від кримінальної відповідальності: у зв'язку з дійовим каяттям.
3. Звільнення у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.
4. Звільнення у зв'язку з передачею особи на поруки та із зміною обстановки.
5. Звільнення у зв'язку із закінченням строків давності.
6. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності. Процесуальний порядок і правові наслідки звільнення.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення звільнення від кримінальної відповідальності та розкрийте його правову природу.
2. Охарактеризуйте умови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
3. За яких умов особа звільняється від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням з потерпілим?
4. Розкрийте зміст звільнення у зв'язку з передачею на поруки та у зв'язку зі зміною обстановки.
5. Які строки давності притягнення до кримінальної відповідальності встановлені КК України залежно від тяжкості правопорушення?
6. Що таке спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності (передбачені статтями Особливої частини)? Який процесуальний порядок звільнення та його правові наслідки?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям можливе за умови, що особа вчинила кримінальне правопорушення:

а) Тяжке

б) Невеликої тяжкості або необережний кримінальний проступок, вперше, щиро покаялася, активно сприяла розкриттю та відшкодувала шкоду

в) Особливо тяжке

г) У співучасті

2. Звільнення у зв'язку з примиренням винного з потерпілим передбачає, що особа:

а) Відшкодувала завдані збитки або усунула заподіяну шкоду та примирилася з потерпілим

б) Була засуджена до позбавлення волі

в) Втекла від слідства

г) Вчинила особливо тяжке правопорушення

3. Давність притягнення до кримінальної відповідальності – це:

а) Строк, після закінчення якого особа не підлягає покаранню незалежно від вчиненого

б) Строк з дня вчинення кримінального правопорушення, після спливу якого особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона не ухилялася від слідства чи суду

в) Строк позовної давності у цивільному праві

г) Строк дії судимості

4. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності передбачені:

а) Виключно нормами Загальної частини КК

б) Окремими статтями (приміткою до статей) Особливої частини КК за конкретні види правопорушень

в) Цивільним кодексом

г) Кримінальним процесуальним кодексом лише щодо давності

5. Звільнення від кримінальної відповідальності здійснюється:

а) Виключно судом

б) Тільки прокурором на стадії досудового розслідування

в) Судом, а до направлення обвинувального акта до суду — може ініціюватися слідчим (прокурором) із затвердженням судом

г) Слідчим самостійно і остаточно

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа вперше вчинила крадіжку майна на невелику суму, добровільно з'явилася до поліції, повністю відшкодувала збитки та активно сприяла розкриттю правопорушення. Визначте, чи є підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності, і якщо так — за яким видом.

Завдання 2. Складіть порівняльну таблицю видів звільнення від кримінальної відповідальності (дійове каяття, примирення з потерпілим, зміна обстановки, закінчення строків давності), вказавши умови застосування кожного виду.

Тема 13. Покарання та його види.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття, ознаки та мета покарання за кримінальним правом України.
2. Система покарань та її класифікація.
3. Основні та додаткові покарання, покарання, що можуть застосовуватися як основні, так і додаткові.
4. Характеристика штрафу, громадських та виправних робіт, пробаційного нагляду.
5. Обмеження волі, позбавлення волі на певний строк.
6. Довічне позбавлення волі та інші види покарань.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення покарання та назвіть його ознаки, що відрізняють покарання від інших заходів державного примусу.
2. Яку мету покарання визначає КК України?
3. Побудуйте систему покарань, передбачену КК України, за ступенем суворості.
4. У чому різниця між основними, додатковими покараннями та покараннями змішаного характеру? Наведіть приклади.
5. Охарактеризуйте штраф, громадські та виправні роботи, пробаційний нагляд як види покарань.
6. Розкрийте зміст покарань у виді обмеження волі, позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, і полягає у:

а) Відшкодуванні моральної шкоди

б) Передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого

в) Застосуванні виключно штрафних санкцій

г) Громадському осуді без правових наслідків

2. Довічне позбавлення волі належить до покарань:

а) Лише додаткових

б) Лише основних

в) Як основних, так і додаткових

г) Заходів медичного характеру

3. Штраф як вид покарання може застосовуватися:

а) Тільки як основне покарання

б) Тільки як додаткове покарання

в) Як основне, так і як додаткове покарання

г) Лише до юридичних осіб

4. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю є покаранням, яке:

а) Застосовується виключно як основне

б) Може застосовуватися як основне і як додаткове покарання

в) Не передбачене КК України

г) Застосовується лише щодо неповнолітніх

5. Метою покарання за КК України є:

а) Виключно кара за вчинене

б) Кара, а також виправлення засудженого і запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як самим засудженим, так і іншими особами

в) Відшкодування державі витрат на розслідування

г) Публічне приниження засудженого

Практичні завдання:

Завдання 1. Побудуйте схему системи покарань за КК України від менш суворого до більш суворого, окремо позначивши основні, додаткові та змішані покарання.

Завдання 2. Порівняйте покарання у виді обмеження волі та позбавлення волі на певний строк за умовами відбування, тривалістю та категоріями осіб, до яких вони можуть застосовуватися.

Тема 14. Призначення покарання.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Загальні засади призначення покарання за КК України.
2. Обставини, що пом'якшують покарання, та обставини, що обтяжують покарання.
3. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
4. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за вчинене у співучасті.
5. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків.
6. Обчислення строків покарання та зарахування попереднього ув'язнення.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте загальні засади призначення покарання, визначені КК України.
2. Наведіть перелік обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання, і поясніть їх кримінально-правове значення.
3. За яких умов суд може призначити більш м'яке покарання, ніж передбачено санкцією статті?
4. Як призначається покарання за незакінчене кримінальне правопорушення (готування, замах) та за вчинене у співучасті?
5. Поясніть порядок призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень (принципи поглинення та складання покарань).
6. Чим призначення покарання за сукупністю вироків відрізняється від призначення за сукупністю правопорушень?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. При призначенні покарання суд враховує:

а) Лише тяжкість вчиненого правопорушення

б) Ступінь тяжкості вчиненого, особу винного та обставини, що пом'якшують і обтяжують покарання

в) Виключно матеріальний стан засудженого

г) Думку потерпілого без урахування закону

2. Явка з повинною, щире каяття та сприяння розкриттю кримінального правопорушення є обставинами, що:

а) Обтяжують покарання

б) Пом'якшують покарання

в) Не мають значення для призначення покарання

г) Виключають кримінальну відповідальність автоматично

3. Вчинення кримінального правопорушення повторно та рецидив кримінальних правопорушень є обставинами, що:

а) Пом'якшують покарання

б) Обтяжують покарання

в) Виключають протиправність діяння

г) Є підставою звільнення від відповідальності

4. За сукупністю кримінальних правопорушень остаточне покарання визначається шляхом:

а) Виключно поглинення менш суворого покарання більш суворим

б) Поглинення менш суворого покарання більш суворим або повного чи часткового складання призначених покарань у межах, встановлених законом

в) Автоматичного підсумовування усіх покарань без обмежень

г) Призначення лише одного, найлегшого покарання

5. Призначення покарання за сукупністю вироків застосовується, коли:

а) Особа вчинила кілька правопорушень до постановлення першого вироку

б) Засуджений після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання, вчинив нове кримінальне правопорушення

в) Особа звільнена від відповідальності

г) Йдеться про призначення покарання співучасникам

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа, маючи непогашену судимість за крадіжку, під час відбування покарання у виді обмеження волі вчинила нове умисне кримінальне правопорушення. Визначте порядок призначення покарання у цьому випадку та назвіть застосовний принцип (поглинення чи складання).

Завдання 2. Складіть перелік обставин, що пом'якшують, та обставин, що обтяжують покарання, за КК України (щонайменше по п'ять для кожної групи), і поясніть, чи є цей перелік вичерпним для кожної з груп.

Тема 15. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Інші заходи.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.

2. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
3. Звільнення від покарання і його відбування у зв'язку з хворобою, актом амністії або помилування.
4. Погашення та зняття судимості, її правові наслідки.
5. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування.
6. Обмежувальні заходи. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Питання для самоперевірки:

1. У чому суть звільнення від відбування покарання з випробуванням та які умови (іспитовий строк, покладені обов'язки) з ним пов'язані?
2. Розкрийте умови застосування умовно-дострокового звільнення та заміни невідбутої частини покарання більш м'яким.
3. Охарактеризуйте амністію та помилування як підстави звільнення від покарання, вкажіть різницю між ними.
4. Що таке судимість, які її правові наслідки, та який порядок погашення і зняття судимості?
5. Розкрийте зміст примусових заходів медичного характеру та підстави їх застосування.
6. Назвіть особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх за КК України.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Звільнення від відбування покарання з випробуванням застосовується судом, якщо, зважаючи на тяжкість правопорушення, особу винного та інші обставини, суд дійде висновку про:

а) Неможливість виправлення особи без відбування покарання
б) Можливість виправлення засудженого без реального відбування покарання
в) Необхідність призначення довічного позбавлення волі
г) Необхідність застосування примусових заходів медичного характеру

2. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання застосовується до особи, яка:

а) Відбула встановлену законом частину строку покарання і довела своє виправлення
б) Щойно засуджена і покарання ще не почала відбувати
в) Визнана неосудною
г) Вчинила правопорушення у неповнолітньому віці незалежно від поведінки

3. Амністія оголошується:

а) Указом Президента України щодо конкретної особи
б) Законом України і поширюється на невизначене коло осіб

в) Рішенням суду першої інстанції

г) Наказом Міністерства юстиції

4. Судимість – це:

а) Правовий стан особи, засудженої за вироком суду до кримінального покарання, що має певні правові наслідки і триває до її погашення або зняття

б) Синонім кримінальної відповідальності

в) Строк відбування покарання

г) Форма звільнення від покарання

5. До неповнолітніх, визнаних винними у вчиненні кримінального правопорушення, можуть застосовуватися:

а) Лише покарання у виді позбавлення волі

б) Покарання з урахуванням особливостей, встановлених КК, та примусові заходи виховного характеру замість покарання, якщо це доцільно

в) Виключно заходи адміністративного впливу

г) Довічне позбавлення волі без обмежень

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа засуджена до трьох років позбавлення волі за кримінальне правопорушення середньої тяжкості, суд встановив можливість її виправлення без реального відбування покарання. Опишіть, яке рішення може ухвалити суд і які обов'язки може покласти на засудженого протягом іспитового строку.

Завдання 2. Складіть порівняльну таблицю амністії та помилування за суб'єктом застосування, підставами та колом осіб, на яких вони поширюються.

Тема 16. Засади кваліфікації. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Поняття, значення, етапи та формула кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Умисні посягання на життя особи (умисне вбивство, кваліфіковані види, вбивство при пом'якшуючих обставинах).
3. Необережні посягання на життя.
4. Тілесні ушкодження (тяжкі, середньої тяжкості, легкі) та їх розмежування.
5. Домашнє насильство як кримінально каране діяння.
6. Залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Розмежування суміжних складів.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте поняття, значення та етапи кваліфікації кримінального правопорушення. З чого складається «формула кваліфікації»?

2. Наведіть класифікацію умисних вбивств (простих, кваліфікованих, при пом'якшуючих обставинах) за КК України.
3. Охарактеризуйте склад необережного заподіяння смерті та його відмінність від умисного вбивства.
4. За якими критеріями розмежовуються тяжкі, середньої тяжкості та легкі тілесні ушкодження?
5. Розкрийте зміст поняття домашнього насильства як кримінально караного діяння.
6. Проведіть розмежування складів залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Кваліфікація кримінального правопорушення – це:

а) Призначення покарання винному

б) Встановлення й закріплення відповідності ознак вчиненого діяння ознакам складу кримінального правопорушення, передбаченого КК України

в) Складання обвинувального акта

г) Визначення розміру завданої шкоди

2. Критерієм розмежування тяжких, середньої тяжкості та легких тілесних ушкоджень є передусім:

а) Місце заподіяння шкоди

б) Ступінь небезпеки для життя та (або) наслідки у вигляді втрати працездатності чи знівечення

в) Форма вини

г) Вік потерпілого

3. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства з боку потерпілого, кваліфікується як:

а) Просте умисне вбивство

б) Вбивство при пом'якшуючих обставинах

в) Вбивство через необережність

г) Кваліфіковане вбивство

4. Залишення в небезпеці полягає у:

а) Умисному заподіянні смерті

б) Завідомому залишенні без допомоги особи, яка перебуває в небезпечному для життя стані і позбавлена можливості вжити заходів до самозбереження, особою, яка зобов'язана піклуватися про неї або сама поставила її в такий стан

в) Ненаданні матеріальної допомоги родичам

г) Спричиненні тілесних ушкоджень з необережності

5. Формула кваліфікації – це:

а) Математичний розрахунок строку покарання

б) Юридичне формулювання, що містить посилання на відповідну статтю (частину, пункт статті) Особливої частини КК, яка передбачає вчинене діяння

в) Перелік доказів у справі

г) Порядок оскарження вироку

Практичні завдання:

Завдання 1. Під час сімейної сварки чоловік завдав дружині кілька ударів, спричинивши середньої тяжкості тілесні ушкодження, після чого залишив її без допомоги у безпорадному стані. Кваліфікуйте дії чоловіка, обґрунтувавши, чи наявна сукупність кримінальних правопорушень і чи застосовні норми про домашнє насильство.

Завдання 2. Особа під час бійки, захищаючись від нападника, штовхнула його, внаслідок чого той впав, вдарився головою об бордюр та помер. Проаналізуйте, за яких умов дії особи можуть кваліфікуватися як необережне заподіяння смерті, а за яких — виключати кримінальну відповідальність (з урахуванням теми про необхідну оборону).

Тема 17. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності; статевої свободи й статевої недоторканості особи.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Незаконне позбавлення волі та викрадення людини.
2. Торгівля людьми та насильницьке зникнення особи.
3. Зґвалтування та сексуальне насильство.
4. Примушування до вступу в статевий зв'язок.
5. Кримінальні правопорушення, пов'язані з посяганнями на статеву недоторканість дітей.
6. Поняття добровільної згоди у складах кримінальних правопорушень проти статевої свободи й статевої недоторканості.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте склад незаконного позбавлення волі та його відмінність від викрадення людини.
2. Охарактеризуйте склад торгівлі людьми та назвіть його кваліфікуючі ознаки.
3. У чому полягає насильницьке зникнення особи як кримінально каране діяння?
4. Дайте кримінально-правову характеристику зґвалтування та сексуального насильства, вкажіть їх розмежування.
5. Розкрийте зміст поняття «добровільна згода» та його значення для кваліфікації статевих кримінальних правопорушень.
6. Які особливості кримінальної відповідальності за посягання на статеву недоторканість дітей?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Незаконне позбавлення волі відрізняється від викрадення людини тим, що при позбавленні волі:

а) Особу переміщують у просторі поза її волею, утримуючи в певному місці

б) Потерпілого утримують у певному місці без переміщення, обмежуючи свободу пересування

в) Завжди вимагається викуп

г) Потерпілим може бути лише неповнолітній

2. Основною відмінністю зґвалтування від сексуального насильства за чинним КК України є:

а) Вік потерпілої особи

б) Форма (спосіб) сексуального проникнення (вагінальне, анальне чи оральне проникнення статевого органу за відсутності добровільної згоди – зґвалтування; інші форми насильницьких дій сексуального характеру – сексуальне насильство)

в) Наявність попередньої судимості

г) Місце вчинення діяння

3. Добровільна згода у кримінально-правовому розумінні означає, що особа:

а) Погодилася під впливом погроз

б) Вільно, за власним бажанням, без застосування насильства, погроз чи зловживання уразливим станом дала згоду на вчинення дій сексуального характеру

в) Не заперечувала мовчки

г) Була неповнолітньою

4. Торгівля людьми може вчинятися шляхом:

а) Лише фізичного насильства

б) Вербування, переміщення, переховування, передачі або одержання людини з метою експлуатації, вчинених з використанням обману, шантажу, уразливого стану або підкупу

в) Виключно через мережу Інтернет

г) Лише щодо іноземних громадян

5. Насильницьке зникнення особи характеризується поєднанням:

а) Затримання, викрадення або позбавлення волі особи державою чи за її згодою з подальшою відмовою визнати факт позбавлення волі або приховуванням місця перебування

б) Звичайного викрадення з метою викупу

в) Домашнього насильства

г) Незаконного позбавлення волі приватною особою без участі держави

Практичні завдання:

Завдання 1. Групу осіб затримали за фактом утримання жертв у підвалі впродовж кількох днів з метою подальшого продажу для примусової праці за кордоном. Кваліфікуйте дії групи, розмежувавши можливі суміжні склади (незаконне позбавлення волі, викрадення людини, торгівля людьми).

Завдання 2. Проаналізуйте на умовному прикладі, як відсутність добровільної згоди (а не наявність фізичного опору) впливає на кваліфікацію діяння за статтями про зґвалтування чи сексуальне насильство, порівнявши підхід чинного КК України з попередньою редакцією закону.

Тема 18. Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Порушення виборчих прав громадян.
2. Порушення недоторканності житла.
3. Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції (таємниці комунікацій).
4. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та інших ознак.
5. Порушення трудових та авторських (суміжних) прав.
6. Порушення права на правничу допомогу. Кримінально-правовий захист приватності.

Питання для самоперевірки:

1. Назвіть основні склади кримінальних правопорушень проти виборчих прав громадян за КК України.
2. Розкрийте склад порушення недоторканності житла чи іншого володіння особи.
3. У чому полягає кримінально-правова охорона таємниці комунікацій особи?
4. Охарактеризуйте склад порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності чи ставлення до релігії.
5. Розкрийте кримінально-правову охорону трудових та авторських (суміжних) прав.
6. Які кримінально-правові засоби захисту приватності та права на правничу допомогу передбачені КК України?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Об'єктом кримінальних правопорушень проти виборчих прав є суспільні відносини, що забезпечують:

а) Право власності

б) Реалізацію громадянами конституційного права обирати та бути обраними, а також вільне волевиявлення

в) Трудові відносини

г) Охорону здоров'я

2. Порушення недоторканності житла полягає у:

а) Незаконному проникненні до житла чи іншого володіння особи, незаконному проведенні в них огляду чи обшуку, чи незаконному виселенні всупереч встановленому законом порядку

б) Розголошенні таємниці листування

в) Дискримінації за расовою ознакою

г) Порушенні авторських прав

3. Кримінальна відповідальність за порушення таємниці листування, телефонних розмов настає за:

а) Ознайомлення адресата зі своєю власною кореспонденцією

б) Незаконне перехоплення, ознайомлення, розголошення змісту кореспонденції особи без її згоди

в) Публічний виступ

г) Складання службового документа

4. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності або інших ознак посягає на:

а) Право власності

б) Конституційний принцип рівності громадян перед законом

в) Виборчі права

г) Трудові права

5. Порушення авторського права і суміжних прав тягне кримінальну відповідальність за умови:

а) Будь-якого використання твору без згоди автора незалежно від наслідків

б) Заподіяння матеріальної шкоди у значному, великому чи особливо великому розмірі, визначеному законом

в) Лише повторного вчинення

г) Використання твору в некомерційних цілях

Практичні завдання:

Завдання 1. Роботодавець систематично затримує виплату заробітної плати працівникам без поважних причин упродовж кількох місяців. Визначте, за яких умов такі дії можуть набути ознак кримінального правопорушення проти трудових прав, а за яких — залишаються предметом трудового спору.

Завдання 2. Особа без згоди власника проникла до чужої квартири, скориставшись відсутністю господарів, з метою пересвідчитися у наявності цінних речей, нічого не викравши. Кваліфікуйте дії особи з точки зору порушення недоторканності житла.

Тема 19. Кримінальні правопорушення проти власності, у сфері господарської діяльності та довкілля.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Кримінальні правопорушення проти власності: крадіжка, грабіж, розбій.

2. Шахрайство, привласнення чи розтрата майна, вимагання.
3. Умисне знищення або пошкодження майна.
4. Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.
5. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності (загальна характеристика).
6. Кримінальні правопорушення проти довкілля (загальна характеристика).

Питання для самоперевірки:

1. Проведіть розмежування крадіжки, грабіжу та розбою за способом заволодіння майном.
2. Чим шахрайство відрізняється від привласнення чи розтрати за суб'єктом та способом вчинення?
3. Розкрийте склад вимагання та його відмінність від розбою.
4. Що таке легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, і в чому її суспільна небезпека?
5. Дайте загальну характеристику кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, назвіть родовий об'єкт цієї групи.
6. Охарактеризуйте кримінальні правопорушення проти довкілля та їх родовий об'єкт.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Крадіжка – це:

а) Відкрите викрадення чужого майна

б) Таємне викрадення чужого майна

в) Заволодіння майном шляхом обману

г) Заволодіння майном із застосуванням насильства

2. Розбій – це напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із:

а) Обманом

б) Насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або погрозою застосування такого насильства

в) Зловживанням довірою

г) Використанням службового становища

3. Основна відмінність шахрайства від крадіжки полягає у тому, що при шахрайстві майно передається винному:

а) Внаслідок таємного вилучення

б) Самим потерпілим внаслідок обману або зловживання довірою

в) Внаслідок застосування насильства

г) Внаслідок службового підроблення

4. Вимагання полягає у вимозі передачі чужого майна чи права на нього під погрозою:

а) Виключно фізичного насильства в момент заволодіння

б) Насильства, обмеження прав, свобод чи законних інтересів, пошкодження чи знищення майна, або розголошення відомостей, які потерпілий бажає зберегти в таємниці

в) Звернення до суду

г) Розірвання договору

5. Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, посягає на:

а) Порядок здійснення господарської діяльності та фінансову систему держави, ускладнюючи виявлення злочинного походження майна

б) Право власності безпосереднього потерпілого від первинного злочину

в) Виборчі права громадян

г) Авторські права

Практичні завдання:

Завдання 1. Особа, погрожуючи ножем перехожому, відкрито заволоділа його телефоном. Перехожий чинив опір, унаслідок чого зловмисник наніс йому удар ножем, спричинивши середньої тяжкості тілесне ушкодження, після чого заволодів майном і втік. Кваліфікуйте дії особи, розмежувавши грабіж і розбій.

Завдання 2. Складіть порівняльну таблицю складів крадіжки, грабежу, розбою, шахрайства та вимагання за критеріями: спосіб заволодіння майном, момент закінчення, наявність (відсутність) насильства.

Тема 20. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, безпеки руху, громадського порядку та у сфері обігу наркотичних засобів.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Терористичні кримінальні правопорушення (загальна характеристика складів).
2. Незаконний обіг зброї, бойових припасів та вибухових речовин.
3. Створення злочинних організацій, участь у них.
4. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.
5. Хуліганство як кримінальне правопорушення проти громадського порядку.
6. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; розмежування збуту та зберігання без мети збуту.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте загальну характеристику терористичних кримінальних правопорушень, вкажіть їх родовий об'єкт.
2. Розкрийте склад незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.
3. У чому полягає суспільна небезпека створення злочинної організації та участі в ній?

4. Охарактеризуйте кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту, назвіть умови настання відповідальності.
5. Дайте кримінально-правову характеристику хуліганства, вкажіть кваліфікуючі ознаки.
6. За якими критеріями розмежовуються збут та зберігання наркотичних засобів без мети збуту?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Хуліганство – це:

а) Крадіжка чужого майна

б) Грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом

в) Порушення правил дорожнього руху

г) Незаконне зберігання зброї

2. Однією з обставин, що враховується при розмежуванні збуту та зберігання наркотичних засобів без мети збуту, є:

а) Колір упаковки речовини

б) Кількість (розмір) наркотичного засобу, спосіб пакування (розфасування), наявність ваг, засобів фасування, попередніх домовленостей про збут

в) Місце проживання особи

г) Вік особи, яка володіє речовиною

3. Створення злочинної організації полягає у:

а) Одноразовій змові двох осіб про вчинення правопорушення

б) Створенні ієрархічного об'єднання декількох осіб, члени якого попередньо зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких чи особливо тяжких злочинів

в) Створенні громадської організації

г) Виконанні наказу керівника

4. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту тягне кримінальну відповідальність за умови настання:

а) Будь-яких негативних наслідків

б) Передбачених законом наслідків у вигляді шкоди здоров'ю чи смерті особи або значної матеріальної шкоди

в) Виключно матеріальної шкоди

г) Порушення без наслідків також завжди тягне відповідальність

5. Незаконне поводження зі зброєю охоплює:

а) Носіння мисливської зброї, зареєстрованої у встановленому порядку

б) Носіння, зберігання, придбання, виготовлення, ремонт, передачу чи збут вогнепальної зброї, бойових припасів або вибухових речовин без передбаченого законом дозволу

в) Використання зброї в тирі під наглядом інструктора

г) Колекціонування макетів зброї

Практичні завдання:

Завдання 1. У особи під час обшуку виявлено значну кількість наркотичної речовини, розфасованої у 20 однакових пакетиках, електронні ваги та записи з іменами й сумами. Обґрунтуйте, які обставини свідчать на користь кваліфікації дій особи як збуту, а не зберігання без мети збуту.

Завдання 2. Особа в стані алкогольного сп'яніння, керуючи автомобілем, порушила правила проїзду перехрестя, внаслідок чого скоїла зіткнення, що спричинило середньої тяжкості тілесні ушкодження пасажиру. Кваліфікуйте дії водія, зазначивши, які обставини можуть виступати кваліфікуючими ознаками.

Тема 21. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності, професійної діяльності з надання публічних послуг та проти правосуддя.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Зловживання владою або службовим становищем.
2. Перевищення влади або службових повноважень.
3. Службова недбалість.
4. Декларування недостовірної інформації. Неправомірна вигода та корупційні кримінальні правопорушення.
5. Кримінальні правопорушення проти правосуддя (загальна характеристика).
6. Втручання в діяльність органів правосуддя, завідомо неправдиве показання, невиконання судового рішення.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте склад зловживання владою або службовим становищем та його відмінність від перевищення влади чи службових повноважень.
2. Дайте кримінально-правову характеристику службової недбалості. У чому полягає форма вини цього складу?
3. Що таке неправомірна вигода і які склади корупційних кримінальних правопорушень передбачає КК України?
4. Розкрийте відповідальність за декларування недостовірної інформації.
5. Дайте загальну характеристику кримінальних правопорушень проти правосуддя, вкажіть їх родовий об'єкт.
6. Охарактеризуйте склади втручання в діяльність органів правосуддя, завідомо неправдивого показання та невиконання судового рішення.

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Зловживання владою або службовим становищем полягає в:

а) Умисному використанні службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо це заподіяло істотну шкоду

б) Виконанні службових обов'язків належним чином

в) Помилковому тлумаченні закону

г) Необережному невиконанні наказу

2. Перевищення влади або службових повноважень полягає у вчиненні службовою особою дій, які:

а) Належать до її компетенції

б) Явно виходять за межі наданих їй прав чи повноважень

в) Є санкціонованими керівництвом

г) Відповідають посадовій інструкції

3. Службова недбалість характеризується:

а) Умисним заподіянням шкоди

б) Невиконанням або неналежним виконанням службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що заподіяло істотну шкоду (необережна форма вини)

в) Отриманням неправомірної вигоди

г) Підробленням офіційних документів

4. Неправомірна вигода – це:

а) Законна винагорода за виконану роботу

б) Грошові кошти або інші матеріальні чи нематеріальні блага, обіцяні, запропоновані, надані або одержані без законних на те підстав

в) Заробітна плата державного службовця

г) Соціальна допомога

5. Завідомо неправдиве показання свідка чи потерпілого посягає на:

а) Право власності

б) Нормальну діяльність органів правосуддя щодо встановлення істини у справі

в) Виборчі права

г) Трудові права

Практичні завдання:

Завдання 1. Посадова особа органу місцевого самоврядування, використовуючи своє службове становище, видала дозвіл на будівництво з порушенням встановленого порядку в обмін на грошову винагороду від забудовника. Кваліфікуйте дії посадової особи, розмежувавши можливі суміжні склади (зловживання владою, одержання неправомірної вигоди).

Завдання 2. Слідчий, отримавши матеріали кримінального провадження, тривалий час не вчиняв жодних процесуальних дій через недбале ставлення до службових обов'язків, внаслідок чого сплинули строки давності притягнення винного до відповідальності. Оцініть, чи можна кваліфікувати дії слідчого як службову недбалість, і які ознаки складу необхідно встановити.

Тема 22. Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки, у сфері оборони, проти миру та міжнародного правопорядку.

Питання, що підлягають розгляду:

1. Державна зрада та шпигунство.
2. Колабораційна діяльність та пособництво державі-агресору.
3. Диверсія.
4. Військові кримінальні правопорушення (загальна характеристика).
5. Агресія, порушення законів та звичаїв війни, геноцид.
6. Кваліфікація кримінально протиправних діянь в умовах воєнного стану.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте кримінально-правову характеристику державної зради, назвіть форми її вчинення.
2. Розкрийте зміст колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору, вкажіть їх відмінність від державної зради.
3. Що таке диверсія і яка мета цього кримінального правопорушення?
4. Дайте загальну характеристику військових кримінальних правопорушень, вкажіть їх суб'єкта.
5. Розкрийте склади агресії, порушення законів та звичаїв війни, геноциду за міжнародним і національним кримінальним правом.
6. Які особливості кваліфікації кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану передбачені законодавством України?

Тестові завдання для самостійної роботи:

1. Державна зрада полягає у діянні, умисно вчиненому громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності, обороноздатності або державній, економічній чи інформаційній безпеці України шляхом:

а) Переходу на бік ворога, шпигунства, надання іноземній державі допомоги у проведенні підривної діяльності

б) Критики уряду в засобах масової інформації

в) Ухилення від сплати податків

г) Несвоєчасної сплати військового збору

2. Суб'єктом державної зради може бути:

а) Будь-яка особа незалежно від громадянства

б) Виключно громадянин України

в) Тільки службова особа

г) Тільки військовослужбовець

3. Колабораційна діяльність – це діяння, що полягає у:

а) Добровільному співробітництві громадянина України з державою-агресором, її окупаційною адміністрацією чи збройними або пара-воєнними формуваннями на шкоду Україні

б) Веденні бойових дій проти агресора

в) Участі у волонтерській діяльності

г) Наданні гуманітарної допомоги цивільному населенню

4. Диверсія – це вчинення з метою ослаблення держави дій, спрямованих на:

а) Знищення чи пошкодження об'єктів, що мають важливе народногосподарське чи оборонне значення, масове знищення людей, отруєння водоймищ тощо

б) Порушення правил дорожнього руху

в) Несплату податків

г) Порушення трудового законодавства

5. Геноцид полягає у діях, вчинених з метою повного або часткового знищення певної національної, етнічної, расової чи релігійної групи, зокрема шляхом:

а) Позбавлення життя членів такої групи або заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень

б) Проведення виборів

в) Укладення міжнародних договорів

г) Введення економічних санкцій

Практичні завдання:

Завдання 1. Громадянин України, перебуваючи на тимчасово окупованій території, добровільно погодився обіймати посаду в незаконних органах влади, створених державою-агресором, здійснюючи адміністративні функції на користь окупаційної адміністрації. Кваліфікуйте дії особи, розмежувавши колабораційну діяльність та державну зраду.

Завдання 2. Проаналізуйте, які особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки та військових кримінальних правопорушень зумовлені введенням в Україні воєнного стану (зокрема щодо суб'єкта, обставин, що обтяжують покарання).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модульний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється у формі виконання модульних контрольних робіт (МКР), кожна з яких охоплює теоретичні питання, тестові завдання та практичне завдання (задачу) з відповідного змістового модуля дисципліни.

Модульна контрольна робота № 1 (Загальна частина кримінального права, теми 1–15)

Варіант модульної контрольної роботи складається з трьох частин:

1. Теоретичне питання (розкрити зміст одного з понять: кримінальне правопорушення та його склад; вина та її форми; стадії вчинення умисного кримінального правопорушення; співучасть; обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння; звільнення від кримінальної відповідальності; покарання та його призначення).
2. Тестові завдання (5 завдань за темами 1–15) — обираються викладачем із загального переліку тестових завдань, наведеного за відповідними темами цих методичних рекомендацій.
3. Практична задача на кваліфікацію діяння з визначенням стадії вчинення кримінального правопорушення, форми співучасті, форми вини або наявності обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Модульна контрольна робота № 2 (Особлива частина кримінального права, теми 16–22)

Варіант модульної контрольної роботи складається з трьох частин:

1. Теоретичне питання щодо засад кваліфікації кримінальних правопорушень та характеристики окремого розділу Особливої частини КК України (за вибором викладача).
2. Тестові завдання (5 завдань за темами 16–22) — обираються викладачем із загального переліку тестових завдань, наведеного за відповідними темами цих методичних рекомендацій.
3. Практична задача (фабула), що потребує кваліфікації діяння за статтею (статтями) Особливої частини КК України з обґрунтуванням складу кримінального правопорушення та розмежуванням суміжних складів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи: теоретичне питання — до 40 % балів МКР; тестові завдання — до 30 % балів МКР; практична задача — до 30 % балів МКР. Робота, що не містить обґрунтування кваліфікації або містить лише кінцевий висновок без юридичної аргументації, оцінюється не вище 50 % максимального балу за практичну частину.

ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

J. CURRENT AND FINAL ASSESSMENT / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ		
Розподіл балів за видами навчальної діяльності та контрольними заходами для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти		
Складові поточного контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти	Форма підсумкового контролю **іспит** за формами здобуття освіти	
	денна	***заочна***
поточний контроль		
Знання, уміння та навички, продемонстровані на аудиторних заняттях	20	10
Виконання модульних контрольних робіт	10	10
Виконання завдань самостійної роботи	10	20
Практико-орієнтована, професійна та профорієнтаційна діяльність за освітнім компонентом	До 5 балів	До 5 балів
Наукова діяльність за освітнім компонентом	До 5 балів	До 5 балів
підсумковий контроль		
	50	50
УСЬОГО	100	100

Результати роботи в семестрі оцінюються за 100-бальною системою з подальшим переведенням у 4-бальну шкалу та шкалу ECTS за наступною шкалою:

Шкала балів ДУЕТ	**Оцінка за 4-бальною шкалою (у формі іспиту)**	**Шкала ECTS**
90–100	відмінно	A
80–89	добре	B
70–79	добре	C
66–69	задовільно	D
60–65	задовільно	E
21–59	незадовільно з можливістю повторного складання іспиту	FX
0–20	незадовільно з можливістю повторного вивчення дисципліни	F

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється згідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти https://surl.li/aiknon

Порядок повторного проходження контрольних заходів та повторного вивчення освітнього компоненту регулюється Порядок ліквідації академічної заборгованості, повторного проходження контрольних заходів та повторного вивчення освітніх компонентів у ДУЕТ https://surl.lt/lmbaxo

Академічна доброчесність та політика використання ШІ

Під час вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів і правил академічної доброчесності відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Державного університету економіки і технологій.

Дотримання академічної доброчесності передбачає самостійне виконання навчальних і контрольних завдань, належне посилання на використані джерела інформації, повагу до авторства та результатів інтелектуальної діяльності інших осіб, недопущення списування, обману, фабрикації, фальсифікації, використання недозволеної допомоги та інших порушень академічної доброчесності.

У разі виявлення порушень академічної доброчесності заходи реагування застосовуються відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних документів Університету.

Ознайомитися із системою забезпечення академічної доброчесності в Державному університеті економіки і технологій можна за посиланням: https://www.duet.edu.ua/ua/area/science/acad.

Рівень застосування ШІ може передбачати повну заборону, обмежене використання для допоміжних операцій (пошук ідей, редагування, переклад тощо), використання з обов'язковим декларуванням або вільне використання як інструменту виконання завдання.

У всіх випадках здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, самостійність і зміст представленого результату та повинен зазначати факт використання ШІ у випадках, передбачених вимогами до завдання.

Ознайомитись з Політикою використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій можна за посиланням: https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/pol_ai.pdf

Рівень допустимого використання в навчальних завданнях ШІ з освітнього компонента

Рівень 1 - ШІ дозволено лише на етапі підготовки. Можливе використання для пошуку ідей, планування роботи, аналізу підходів, але не для створення змісту готової роботи. Рівень 2 - ШІ дозволено для вдосконалення мови та форми. Допускається використання для редагування тексту, покращення структури, стилю та мовного оформлення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Кримінальне право як галузь права, галузь законодавства, наука та навчальна дисципліна
2. Предмет і метод кримінально-правового регулювання
3. Завдання та функції кримінального права
4. Система Загальної й Особливої частин кримінального права, їх взаємозв'язок
5. Принципи законності, вини, справедливості, гуманізму, індивідуалізації та невідворотності кримінально-правового реагування
6. Поняття та зміст кримінально-правової політики держави
7. Поняття, структура та види кримінально-правових норм
8. Диспозиція і санкція кримінально-правової норми, їх види
9. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність (види й способи)
10. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та зворотна дія закону
11. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі та за колом осіб
12. Видача особи, яка обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення (екстрадиція), та правові наслідки засудження особи за межами України
13. Поняття та ознаки кримінального правопорушення (суспільна небезпечність, протиправність, винність, караність)
14. Малозначність діяння та її кримінально-правове значення
15. Класифікація кримінальних правопорушень (кримінальні проступки та злочини; за ступенем тяжкості)
16. Поняття, значення та види складу кримінального правопорушення
17. Елементи й ознаки складу кримінального правопорушення (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона)
18. Кримінальна відповідальність та її підстава
19. Поняття та значення об'єкта кримінального правопорушення
20. Види об'єктів «по вертикалі»: загальний, родовий, видовий і безпосередній
21. Основний і додатковий безпосередні об'єкти
22. Предмет кримінального правопорушення, його співвідношення з об'єктом та знаряддям вчинення
23. Предмет суспільних відносин
24. Потерпілий від кримінального правопорушення та значення його ознак для кваліфікації

25. Поняття та значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення
26. Суспільно небезпечне діяння у формі дії та бездіяльності
27. Суспільно небезпечні наслідки та їх види
28. Причиновий зв'язок між діянням і наслідками, критерії його встановлення
29. Формальні, матеріальні та усічені склади кримінальних правопорушень
30. Факультативні ознаки об'єктивної сторони: місце, час, обстановка, спосіб, знаряддя й засоби вчинення
31. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення. Фізична осудна особа як обов'язкова ознака суб'єкта
32. Вік, з якого настає кримінальна відповідальність
33. Осудність, неосудність та обмежена осудність
34. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння
35. Загальний і спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення
36. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб
37. Поняття та значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Вина та її форми
38. Прямий і непрямий (побічний) умисел
39. Кримінально протиправна самовпевненість і кримінально протиправна недбалість як види необережності
40. Складна (змішана) форма вини
41. Мотив, мета та емоційний стан як факультативні ознаки суб'єктивної сторони
42. Юридична та фактична помилки, їх кримінально-правове значення. Випадок (казус)
43. Поняття та види стадій вчинення умисного кримінального правопорушення
44. Готування до кримінального правопорушення, його ознаки та кримінально-правове значення
45. Замах на кримінальне правопорушення, його види (закінчений, незакінчений)
46. Непридатний замах (замах на непридатний об'єкт і замах непридатними засобами)
47. Момент закінчення кримінального правопорушення залежно від конструкції складу
48. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця та її відмінність від дійового каяття
49. Поняття співучасті, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки
50. Види співучасників: виконавець, організатор, підбурювач і пособник
51. Форми співучасті (проста, складна, організована група, злочинна організація)

52. Підстави та межі кримінальної відповідальності співучасників
53. Ексцес виконавця та його вплив на відповідальність інших співучасників
54. Невдала співучасть та причетність до кримінального правопорушення (заздалегідь не обіцяне приховування, потурання, недонесення)
55. Поняття множинності кримінальних правопорушень та її соціально-правове значення
56. Одиничне кримінальне правопорушення та його види (просте, складне, триваюче, продовжуване)
57. Повторність кримінальних правопорушень, її види
58. Сукупність кримінальних правопорушень (реальна та ідеальна)
59. Рецидив кримінальних правопорушень
60. Конкуренція кримінально-правових норм, її види, та відмежування множинності від складних одиничних правопорушень
61. Поняття та система обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння
62. Необхідна оборона та уявна оборона, умови їх правомірності. Перевищення меж необхідної оборони
63. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення
64. Крайня необхідність, фізичний або психічний примус
65. Виконання наказу або розпорядження, виправданий ризик, виконання спеціального завдання
66. Виконання обов'язку щодо захисту України (нова обставина, введена у зв'язку з повномасштабною збройною агресією)
67. Поняття, правова природа та значення звільнення від кримінальної відповідальності
68. Види звільнення від кримінальної відповідальності: у зв'язку з дійовим каяттям
69. Звільнення у зв'язку з примиренням винного з потерпілим
70. Звільнення у зв'язку з передачею особи на поруки та із зміною обстановки
71. Звільнення у зв'язку із закінченням строків давності
72. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності. Процесуальний порядок і правові наслідки звільнення
73. Поняття, ознаки та мета покарання за кримінальним правом України
74. Система покарань та її класифікація
75. Основні та додаткові покарання, покарання, що можуть застосовуватися як основні, так і додаткові
76. Характеристика штрафу, громадських та виправних робіт, пробаційного нагляду
77. Обмеження волі, позбавлення волі на певний строк

78. Довічне позбавлення волі та інші види покарань
79. Загальні засади призначення покарання за КК України
80. Обставини, що пом'якшують покарання, та обставини, що обтяжують покарання
81. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом
82. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за вчинене у співучасті
83. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків
84. Обчислення строків покарання та зарахування попереднього ув'язнення
85. Звільнення від відбування покарання з випробуванням
86. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким
87. Звільнення від покарання і його відбування у зв'язку з хворобою, актом амністії або помилування
88. Погашення та зняття судимості, її правові наслідки
89. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування
90. Обмежувальні заходи. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх
91. Поняття, значення, етапи та формула кваліфікації кримінальних правопорушень
92. Умисні посягання на життя особи (умисне вбивство, кваліфіковані види, вбивство при пом'якшуючих обставинах)
93. Необережні посягання на життя
94. Тілесні ушкодження (тяжкі, середньої тяжкості, легкі) та їх розмежування
95. Домашнє насильство як кримінально каране діяння
96. Залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Розмежування суміжних складів
97. Незаконне позбавлення волі та викрадення людини
98. Торгівля людьми та насильницьке зникнення особи
99. Зґвалтування та сексуальне насильство
100. Примушування до вступу в статевий зв'язок
101. Кримінальні правопорушення, пов'язані з посяганнями на статеву недоторканість дітей
102. Поняття добровільної згоди у складах кримінальних правопорушень проти статевої свободи й статевої недоторканості
103. Порушення виборчих прав громадян

104. Порушення недоторканності житла
105. Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції (таємниці комунікацій)
106. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та інших ознак
107. Порушення трудових та авторських (суміжних) прав
108. Порушення права на правничу допомогу. Кримінально-правовий захист приватності
109. Кримінальні правопорушення проти власності: крадіжка, грабіж, розбій
110. Шахрайство, привласнення чи розтрата майна, вимагання
111. Умисне знищення або пошкодження майна
112. Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом
113. Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності (загальна характеристика)
114. Кримінальні правопорушення проти довкілля (загальна характеристика)
115. Терористичні кримінальні правопорушення (загальна характеристика складів)
116. Незаконний обіг зброї, бойових припасів та вибухових речовин
117. Створення злочинних організацій, участь у них
118. Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту
119. Хуліганство як кримінальне правопорушення проти громадського порядку
120. Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; розмежування збуту та зберігання без мети збуту
121. Зловживання владою або службовим становищем
122. Перевищення влади або службових повноважень
123. Службова недбалість
124. Декларування недостовірної інформації. Неправомірна вигода та корупційні кримінальні правопорушення
125. Кримінальні правопорушення проти правосуддя (загальна характеристика)
126. Втручання в діяльність органів правосуддя, завідомо неправдиве показання, невиконання судового рішення
127. Державна зрада та шпигунство
128. Колабораційна діяльність та пособництво державі-агресору
129. Диверсія
130. Військові кримінальні правопорушення (загальна характеристика)
131. Агресія, порушення законів та звичаїв війни, геноцид

132.Кваліфікація кримінально протиправних діянь в умовах воєнного стану

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 768 с.
2. Основи кваліфікації злочинів : навч. посіб. / М. І. Панов, І. О. Зінченко, О. О. Володіна та ін. ; за заг. ред. М. І. Панова. Харків : Право, 2022. 384 с.
3. Правові висновки Верховного Суду (кримінальна юрисдикція) за 2018 рік / упоряд.: Н. О. Антонюк, П. П. Андрушко. Київ : Правова єдність : Алерта, 2021. 342 с.
4. Правові висновки Верховного Суду України щодо застосування норм кримінального права (2011–2017 роки) / уклад. О. П. Горох, А. А. Музика ; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : Центр учб. л-ри, 2023. 845 с.
5. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О. М. Дроздов, О. В. Дроздова ; за заг. ред. О. М. Дроздова, М. С. Ковтун, В. І. Ковтуна. Харків : Фактор, 2022. 624 с.
6. Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України / уклад. О. П. Горох ; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : Центр учб. літ., 2024. 915 с.
7. Рішення Європейського суду з прав людини в кримінальних справах. Захист життя, здоров'я, честі та гідності / за заг. ред. В. С. Ковальського. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 296 с.

Додаткова:

1. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2022. С. 32–54.
2. Кримінальне право України. Особлива частина : навч. посіб. / В. Л. Ортинський, К. Б. Марисюк, Я. В. Ступник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. С. 11–19.
3. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2023. С. 29–42.
4. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / за заг. ред. В. В. Сухоноса. Суми : ПФ «Видавництво «Університетська книга»», 2020. С. 17–33.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. І. М. Копотуна. Київ : Професіонал, 2021. С. 200–211.

Нормативно-правові джерела та інформаційні ресурси:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17.
4. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua.
5. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua.
6. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: https://ccu.gov.ua.
7. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua.
8. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора. URL: https://www.gp.gov.ua.
9. Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України. URL: https://nabu.gov.ua.
10. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: https://mvs.gov.ua.
11. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua.